

“El sistema de combat del terrorisme no té sentit sense terrorisme”

EL TEMPS

Quines conseqüències pot tenir la sentència d'Estrasburg sobre la doctrina Parot, que implica l'excarceració de cinquanta presos d'ETA?

—Crec que hi ha dues grans conseqüències a curt termini: per una banda, la sortida de la presó, com deïeu, no només d'aquests cinquanta presos als quals ja s'havia aplicat la doctrina Parot sinó també alguns més que vindran en els pròxims mesos i anys —que també eren susceptibles que se'ls aplicara la doctrina. Per l'altra, com es va veure

El coordinador del moviment pacifista Lokarri, Paul Ríos (Getxo, País Basc, 1974), explica les conseqüències de la sentència d'Estrasburg en el procés de pau.

a la manifestació [de l'Associació de Víctimes] de diumenge a Madrid, en alguns col·lectius de víctimes ha generat una frustració i un desengany i és possible que continuïn manifestant la seva oposició.

A llarg termini hi ha dues conseqüències més. Per molt evident que sigui, cal dir que aquesta decisió fa que els drets humans estiguin més garantits ara que amb la doctrina Parot vigent, i això objectivament ajuda a la convivència al País Basc. I, en segon lloc, això pot ser una oportunitat perquè, ben gestionada per part de tots, el procés de pau i la convivència segueixin un camí de consolidació.

—Pot ser una basa, en mans del govern espanyol —que públicament no fa cap pas a favor del procés—, per a avançar en el camí de la pau?

—És molt cridaner que, de tres grans passes que s'han donat en el procés —la fi de la violència d'ETA, la legalització de Sortu i la derogació de la doctrina Parot—, dues les hagin fet els tribunals. El govern no hi ha tingut més implicació. La sentència d'Estrasburg hauria de ser una oportunitat perquè el govern fes pedagogia pel que fa als drets humans; en segon lloc, per a explicar que, tenint en compte el concepte de la reinserció, els presos acaben complint les seves condemnes i sortint en llibertat i, en tercer lloc, per a recordar que totes aquestes mesures vénen d'un temps de lluita contra el terrorisme d'ETA però ara el terrorisme d'ETA ha desaparegut i convindria anar retirant aquestes mesures excepcionals. Però em sembla que el govern s'ha vist atrapat per la seva ficció. En un moment donat, el govern va vendre a les víctimes que els presos complirien íntegrament les seves condemnes i no sortirien mai de la presó quan sabien que això no era així. Per això les víctimes se senten enganyats pel govern.

—Creieu que el govern espanyol ha intentat fer aquesta pedagogia que esmenteu?

—No. És molt contradictori que hagin afirmat que han de respectar la sentència —que és el que ha fet el govern—, però al mateix temps —especialment dels del PP—, s'han llançat missatges duríssims contra la decisió. Aquesta excusa que el partit i el govern no són el mateix no

serveix quan tenen la majoria absoluta. Són el mateix i havien d'haver aprofitat l'ocasió. Han criticat molt la sentència quan són plenament conscients que no tenen més remei que complir-la.

—Esmentàveu la manifestació de l'AVT de diumenge. Com creieu que s'ha de gestionar el procés de pau amb aquestes associacions que critiquen tan durament una sentència del Tribunal de Drets Humans?

—No hem de barrejar aquests col·lectius amb les víctimes. No tots els col·lectius de víctimes han reaccionat de la mateixa manera. N'hi ha que han dit que respecten la sentència. I n'hi ha d'altres que llancen un missatge de moltíssima frustració i empipament. Si veus les imatges de la concentració de diumenge, corres el perill de rebutjar el que diuen aquests col·lectius i també que es produeixi un allunyament social de les víctimes. En aquests moments, igual que abans, i igual que en un futur, s'ha d'estar prop de les víctimes i defensar fermament el seu dret a la memòria, a la reparació i al reconeixement però al mateix temps s'han de mantenir uns principis molt fermes de defensa dels drets humans. No fariem cap favor a ningú si, per acontentar determinats col·lectius, permetéssim la violació de drets humans. Això seria inacceptable. Per tant, crec que el govern espanyol hauria d'ajudar la societat basca en aquest camí que ha emprès tot sabent que s'hauran de fer coses que potser no seran ben enteses ni acceptades per aquests col·lectius però tenint clar que un procés de millora de la convivència afecta les víctimes, evidentment, però també té un destinatari molt més ampli, que és la ciutadania. Aquí ha de buscar un equilibri que de moment no està cercant. El PP i el govern espanyol s'han vist atrapatats pels seus propis discursos de 2006.

—I se'n poden desempallegar?

—El govern ha d'atendre la petició que surt de la societat basca. Ells repeteixen molt que no li deuen res a ETA, però sí que li deuen a la ciutadania basca. Fins i tot el *lehendakari* ha denunciat que el president Rajoy no fa gens de cas de les seves peticions. Això no és políticament acceptable.

—L'immobilisme en el procés de pau que el govern espanyol aparenta

públicament dissimula una negociació discreta?

—El discurs públic i el privat és el mateix i no hi ha cap senyal que indiqui el contrari. El que està fent el govern és mirar si li poden fer mal les decisions que prenguin ells o altres —com aquesta del Tribunal de Drets Humans d'Estrasburg— més que no pensar en la seva responsabilitat envers la societat basca. Rajoy no sembla disposat a ajudar-nos en res mentre a ell li pugui suposar algun cost.

—Quin hauria de ser el proper pas del govern espanyol?

—Ho va dir el defensor del poble aquí al País Basc i ho han dit altres juristes: es va crear tot un sistema de combat contra el terrorisme i s'ha de tenir en compte que ara no hi ha terrorisme. No té sentit. Això implica que totes aquelles mesures que es van implementar durant els últims anys haurien de ser eliminades.

—Concreteu aquestes mesures, si us plau, pel que fa als presos. Acostament...?

—Acostament dels presos, sí; en els sistemes restrictius es troben en el primer grau —que és el de màxima perillositat—, la qual cosa vol dir que tenen menys drets; cal recordar, per exemple, que els presos d'ETA tenen condemnes molt pitjors que les dels altres presos, perquè es volia combatre el terrorisme, però si el terrorisme ha desaparegut, això no té sentit. I, evidentment, el govern hauria de presentar un pla viable, realista i concret de quin ha de ser el recorregut de reinserció dels condemnats.

—Demaneu condemnes menys estrictes. Això vol un canvi legislatiu?

—Hi ha qui diu que caldria un canvi legislatiu i n'hi ha que diuen que n'hi hauria prou amb una reinterpretació. En teoria, l'objectiu de la pena no és només castigar la persona que ha comès un delictes sinó també transmetre un missatge dissuasiu als que estan pensant cometre un delictes semblant. Però fins i tot el mateix ministre de l'Interior ha dit que això ha acabat —l'última vegada va dir que ETA ja no existeix, per tant no hi ha risc que torni a passar. Però més enllà d'això és més important que el govern digui quin ha de ser el mecanisme de reintegració dels presos d'ETA, tenint en compte el que diu l'article 25 de la

Constitució Espanyola, que proclama el dret a la reintegració. Això és que no s'està donant. El govern s'està mostrant molt inflexible amb presos que han mostrat clarament el seu rebuig a la violència d'ETA i no els concedeix permisos ni tercers graus.

—A més hi ha presos d'ETA de molt diferent grau: n'hi ha que tenen delictes de sang i n'hi ha que són presos polítics.

—Sí. Només cal veure el que ha passat després de la sentència d'Estrasburg amb el que podríem dir doctrina Del Río: s'ha beneficiat la mateixa Del Río, que està condemnada per 25 assassinats —i ha passat 26 o 27 anys a la presó—, i un altre pres que portava 29 anys a la presó per un assassinat. No totes les situacions són iguals. Però en qualsevol cas el més fonamental és que totes les decisions que es van anar prenent des de l'any 2000, amb l'objectiu de dificultar la reinserció d'un pres d'ETA, ara han de ser modificades.

—I quin ha de ser el pròxim pas que ha de donar ETA?

—Jo diferenciaria tres nivells diferents. En els cas dels presos que seran alliberats en funció de la nova doctrina Del Río, seria convenient per la convivència al País Basc que fessin alguna declaració d'apostar en exclusiva per les vies polítiques i pacífiques i que mostressin certa empatia envers les víctimes.

—Els que vagin sent alliberats?

—Sí. I això no és cap obligació o imposició; però ells han de ser conscients que van ser actors en els problemes i ara també han de ser actors en clau positiva per la convivència. Això seria molt important. En segon lloc, nosaltres vam recomanar als presos, en un fòrum social que vam organitzar ja fa uns mesos, que també fessin aquesta aposta per les vies pacífiques i polítiques; que reconeguessin el dolor causat i que apostessin per fer servir els mitjans legals per avançar cap a la seva reinserció. I, finalment, respecte a ETA tampoc no canvia gran cosa la sentència d'Estrasburg: abans de la sentència i després de la sentència, ETA té una responsabilitat, que és el desarmament. I en això s'ha de centrar.

Alex Milian